

KREŠŤAN

POLITICKE A SPOLOČENSKE KATOLICKE NOVINY
 VYCHADZAJU KAŽDU NEDELU NA 16 STRANACH.

Predplatná cena :

Na celý rok 2 zl. — kr.
 Na pol roka 1 „ — „
 Na štvrt roka — „ 60 „

Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelja:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
 a **GERHARD NÉMETH.**

Redakcia a vydavateľstvo : V Budapešti
 VIII. ker., Práter-ulica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Pod tvoj plášť sa utikame, o Panno Maria!

Krajinský
 sústredný sklad kresťanských potravných spolkov.

Budapešť, IX., Ferencz-körút 16.

Kresťania! kupujte len u kresťanov!

V skutkoch javiace sa kresťanstvo!

Toto heslo počuť teraz po celej uhorskej krajine hlásať. Toto heslo musí každý uposlúchnuť a dľa neho činiť, jestli chceme základné a stále polepšenie.

Toto heslo značí zrušenie moci židovstva.

Jestli budeme *i v skutkoch* kresťanmi, a nie len ústami, ako to robia liberálni a socialni kresťania, vtedy dúfať môžeme, že kresťanský ľud ničiacie pomery koniec vezmú, ťažké mrákavy odídu a konečne i sinko blahobytu svitne.

Ústami kresťanstvo mnohí hlásajú. Avšak v skutkoch ho už len malý počet dokazuje. A predsa, len kto v živote a v skutkoch po kresťanský koná, len ten je skutočným kresťanom. Čo komu osoží kresťanom narodiť sa, keď potom predsa dľa *židovských* novín, dľa *židovských* novinkárov a s hlavou *židovských* buričov myslíme? Čo osoží kresťanom narodiť sa, keď predsa najnovšiu jedovatú rastlinu židovských kriklúňov, totižto *socializmus* pestujeme a od tohože jedu s omámenou hlavou chodíme? Čo osoží kresťanom narodiť sa, keď *žida* počúvame a *židovským* záujmom slúžime? Či je teda *žid* pred tebou viacej ako kresťan a môžeš uveriť tú nemožnosť, že tvoj tisícročný nepriateľ, žid väčšmi chce tvoj blahobyt, jako tvoj vlastný brat, v ktorého žilách tá istá krv teče, čo v tvojich? Toto len ten uveriť môže, kto má v hlave o jedno kolečko viac alebo menej.

Kresťan musí sa spolu chytiť s kresťanmi oproti židovským prechmatom.

A toto spoluchytenie a spoludržanie, to je v skutkoch javiace sa kresťanstvo.

V skutkoch javiace sa kresťanstvo nám treba. Heslo v skutkoch javiaceho sa kresťanstva je toto: *Kresťania, kupujte len u kresťanov.*

Toto hlásajte bez prestánia všade.

V záujme v skutkoch javiaceho sa kresťanstva písané naše články, chvála Pánu Bohu, pekne oduševnily naše čítace obecnstvo. Veľký význam tejto myšlienky zaraz pochopili všade a radia sa, ako ju uskutočniť a čím najlepšie a najskoršie do života uviesť?

Na mnohých miestach ju už i do života uviedli, ponač pri *židovskom* sklepe je i kresťanský, vzdor zúfalému napnutiu síl židovstva náš ľud nejde viac do židovských sklepov. A toto je dobre taktó. Kresťania sme, napomáhajme jeden druhého, nie kadejakých cudzích príšielcov.

Naše oduševňujúce články spolkovým sklepom a kresťanským kupcom veľmi mnoho osožia. Kresťanský sklepníci dvakrát toľký

obchod majú teraz nežli predtým. To nás teší. To sme chceli dosiahnuť. Keď spoludržanie kresťanov tak silné bude, jako spoludržanie židovstva; keď nám naše rady, ani židovský sklepník ani židovský socialista darmožráč rušiť nebude, vtedy zasvätime prospech nášho unovánia. A to bude pekný, krajinský sviatok. Novší veľký úspech to týchto malých noviniek.

Cítíme, že sa dožijeme tohto sviatku. Znaky sú priaznivé. Ľud vstáva, budí sa, seba-povedomie šíri sa, sila židovského vplyvu padá.

Posiaľ sme vždy len k obecnstvu hovorili a obecnstvo oduševňovali. Nech nám je teraz dovoleno k riaditeľom kresťanských spolkov a ku kresťanským sklepníkom niekoľko slov preriecť.

1. Tieto novinky nezaplátiteľnú službu konajú kresťanským sklepom s tým, že oduševnenie obecnstva roznečujú. Kresťanské sklepy teda zase nech preukážu svoju službu týmto novinkám, ktoré jejich záujmy zastávajú a podporujú. Nech rozširujú a odporúčajú všade tieto malé novinky. Kto nezná spôsob predplatenia, tým nech tú láskavosť preukážu, že im napíšu poštovú poukážku alebo objednávací list. Dalej, nech držia tieto noviny v úvernictve a predávajú ich po kuse, tak že kto odrazu ani na štvrtroka si pradplatiť nemôže, aspoň po jednom čísle si ich nadobudne. Nech predávajú i všetky druhé katolícke novinky. Nekatolícke novinky nech nepredávajú. Tie nech pustošia, kynozia. Predplatiteľov nech odhovárajú.

2. Žiadame, aby každý kresťanský sklep zo sústredného skladu (Ferencz-körút 16. sz.) zaobstaral svoje potreby. Neskorej dľa istého obdobia zdelíme menoslov tých sklepov, ktoré svoje objednávky zo sústredného skladu dodávajú, z čoho potom obecnstvo uvidí, ktoré sklepy vyhybujú sústrednému skladu. Sústredný sklad len dobrý tovar lifruje, ani o krajciar drahšie, ako bárs ktorý druhý podnik, ba viac razí lacnejšie. Môžeme teda očakávať, aby v patričnej podpore súčasnený bol.

3. Sklepníci nech dobrú mieru dávajú. Nech tak nečinia ako veľká časť židovstva, ktorá falošnou mierou merá.

4. Nech sú voči kupujúcemu obecnstvu zdvorilí, vľudní a priateľskí. I tú najmenšiu vec nech s ochotou dajú a obslúžia.

5. Aby ochranu a pomoc prebl. P. Marie obsiahnuť môhli, nech je v každom sklepe jeden obraz P. Marie, pod ktorým nech cez celý deň olejová lampa horí.

Toto žiadajú tieto malé novinky od kre-

sfanských sklepov. A myslíme, toto môžu správne žiadať za tie povzbudzujúce články, ktoré v záujme kresťanských sklepov tieto noviny jeden za druhým uverejňujú.

Dozerajúci výbor spolkov ale prosíme, aby dobrý pozor dali na prsty predavača, aby ani obecenstvo, ani sklep škody neutrpel. Každému treba dľa miery pravdy merať.

Na niektorých miestach sme zbadali, že predavač oročku dostal od židovského sklepu, aby svoje objednávky u neho činil. Takýto uplatený predavač, sklepník potom na každý spôsob chcel do hlavy výboru nahovoriť, že aby len z toho sklepu kupovali, pretože spolok ztadiaľ toľko a toľko osohu má. A predsa z tohto má len predavač, sklepník osoh, pretože toho za to žid platí.

Každý takýto pád s tou najväčšou pozornosťou sprevádzame a bez milosrdenstva vypíšeme mená patričných panákov.

Preto tedy len po ceste spravodlivosti treba chodiť.

Falošného človeka chytro dohonia.

Spolkové sklepy sú povolane na riešenie veľavýznamnej úlohy. Avšak tento cieľ len tak môžeme dosiahnuť, keď všade a vždy čestným, kresťanským spôsobom všetko konať a vybavovať budeme.

Kto v tomto ohľade úplnú záruku neposkytne, toho upotrebiť nesvoboda. Jeden nesvedomitý človek môže i samú myšlienku zkažiť.

Krestania, kupujte len u krestanov!

Nemecký cisár v Budapešti.

Po vojenských cvičeniach v Tate a poľovačkách na baraňanských pánstvach kráľ. kniežata Fridricha uhorský a nemecký panovník nastúpili cestu do hlavného a sídelného mesta našej vlasti Budapešti.

Ku privítaniu nemeckého cisára Vilhelma II. náš kráľ 19-ho t. m. ráno o 5. hodine dorazil na železničné južné nádražie spolu i svojim početným sprievodom. Panovníka privítali hlavný župan, mešťanosta a hlavný kapitán budapeštiansky. Kráľ s úsmevom prijal jejich pozdrav a podal im ruku. Potom sadnul do koča a uháňal do budínskeho kráľovského palácu. Na ceste ľud ho všade oduševneno vítal. V budínskom zámku kráľovskom ho taktiež slávnostne vítali popredné svetské a cirkevné osoby. V tenže istý deň do Budapešti došli i kráľovské kniežata Jozef, Jozef August, Otto, a nádejný následník trónu Franc Ferdinand. Na počtu nemeckých hosťov dal obed o 6. hodine večer knieža Lobkovitz, na ktorej sa viacerí vojenski hlavní páni a hlavní konsuli taktiež i uhorský minister honvédstva barón Fehérváry zúčastnili.

19. t. m. tojest v nedeľu celý deň ohromné množstvo ľudu bolo vídať na tej ozdobenej cestovej čiare, kde mal 20-ho Vilhelm II. ísť. Tisknutie okolo

zástav bolo toľké ani počas minuloročných miliónnych slávností. Po uliciach človek viac minút čakať musil, už ho huf ľudu zpomedzi seba prepustil. Vidieckých hosťov bolo veľa, asi 14 tisíc, a to všetko obdivovalo utešeno ozdobené domy, zástavy, okná. V nedeľu večer už probovali elektrické osvetlenie; kde-tu bolo vidno zažaté guľovate rady. Obzvlášť pekne vyzeralo osvetlenie sústredného nádražia, kde najmä triumfálnu bránu moho ľudí obzeralo. Ďalej dobrý dojem robila socha Hungárie na námestí Franc Jozefa, ktorá držala veniec v ruke a zo stĺpu, pri ktorom stála, vyblkoval gáz.

Večer bol bankett (hostina) pre 200 osôb uhorských novinkárov na počtu nemeckých novinkárov, ktorí prišli sem slávnosť vidieť a opísať do svojich novín. Tento večierok odbavil sa úprimne a pekne, viac zdravíc bolo vyneseno.

20. v pondelok ráno o 10. hodine dorazil na budapeštianske nádražie nemecký cisár Vilhelm II. spolu i so svojim sprievodom. Z budínskeho hradu výstrely kanónov oznamovali jeho slávnostný príchod. Na nádraží ho čakať Jeho Veličenstvo náš kráľ, kráľovské kniežata, predstavenstvo mesta Budapešti, uhorské ministerstvo, nemecký hlavný konsul Ratibor i s manželkou, berlínsky rak. uhorský veľposol a druhé vojenské popredné osoby. Náš kráľ a kniežata mali nemecké vojenské rovnošaty, nemecký cisár a jeho sprievod ale rovnošaty nášieho vojska.

Po uliciach, kade išiel, všade vialy zástavy, ľudu boly všade veľké hufy, rátajú že 300 tisíc bolo na uliciach, spolky a študentstvo stá y na dvoch stranách ciest a všetko to v tom najväčšom poriadku a dobrej vôle s veľkým oduševnením vívalo prichádzajúcich panovníkov. Cez všetky ulice bolo vojsko pretiahle a policajti udržiavali poriadok medzi ľuďom tisknúcim sa.

Nemecký cisár si sadnul do jedného koča na pravú stranu s naším kráľom a tak uháňali po uliciach hlavného mesta medzi búrnym a radostným oduševnením shromaždeného ľudu. Za nymi šly koče v nesčíselnom počte na privítanie došlých hodnostárov. Utešený zjav to bol cez Kerepešskú a Andrášskú cestu a cez refazový most až do kráľovského zámku.

V Budíne pred kráľovským palácom pred severnou bránou stáli v skvelej rovnošate vojenski chovanci Akademii Ludoviky a kadéti od spoločného vojska. Na západnej časti hradného dvora stáli rezervní officieri, ďalej officieri strážnici korunni v červených šatách, žltých čizmách a bielych čákoch, čo veľmi pekne vyhládalo.

Byť nemeckého cisára je na prvom poschodí vrchného štvorca kráľovského palácu.

Pri príchode nemeckého cisára do palácu vojenská hudba hrala hymnu: Gott erhalte, na citadelle postavených 24 kanónov len tak rachotalo, keď slávnostný sprievod panovníkov do palácu vošiel. Na schodoch kráľovského palácu čakali na panovníkov knieža Lichtenstein hlavný dvornajster a gróf Ludvik Apponyi dvornajster. Kráľ ich predstavil nemeckému cisárovi, ktorý im ruku podal a išli na prvé poschodie, kde cisára 3. kráľovské knažne prijaly, cisár každej ruku podal a pár priateľských slov prehovoril ku ným.

Panovníci potom šli cez svetlú sieň do bielej siene, kde ich čakali v rade hlavní magnáti a druhé významné osoby. Cisár salutoval, podal ruku každému a šiel do svojho bytu raňajkovať. Dnešným dňom si nemecký cisár obozrel v Budíne kostol Matiašov,

viezol sa podzemnou elektrickou železnicou až po stanicu zverinca, kde vystúpil a obzrel si potom poľnohospodárske múzeum.

Večer bolo mesto na viacerých stranách osvetlené, ľudu všade plné ulice. O 8. hodine bol dvorný večierok, na ktorom braly všetky významnejšie osoby účasť, počtom bolo prítomno 1200 hostov.

21. septembra ako na druhý deň návštevy a spolu i odcestovania nemecký cisár neunavne si obzeral zvláštnosti hlavného mesta. Do obeda si obozrel: parkklub, sústredný jarmočný palác (kde všetky kočy k jeho sprievodu patriace ovenčili) priemyselné múzeum, národné múzeum, novú snemovňu a palác pravosúdia. O 5. popoludní bol obed, pri ktorom Jeho veličenstvo náš kráľ na nemeckého cisára v nemeckej reči nasledujúcu zdravicu vyniesol:

Ži o sa teším tej návšteve, s ktorou Vaše Veličenstvo mňa počtíť ráčilo a na obzvlášťne zadosťučinenie mi slúži, že Vaše Veličenstvo tento raz v mojom uhorskom sídelnom meste vítať môžem.

Vítam vo Vašom Veličenstvi verného priateľa a spoločníka, *vytrvanlivého sídruha pracovníka tej veľkej práce pokoja, ktorej vždy naše najlepšie sily zasvätiť chceme* a presvedčený súc o totožnosti našich citov, ktoré nás v tejto velebnej úlohe vedú, na zdravie Vášho Veličenstva dvíhám môj pohár s týmto výkrikom:

Jeho Veličenstvo cisár Vilhelm nech žije!

Na túto reč cisár Vilhelm následovne odpovedal:

S citami najhlbšej úcty prijímam srdečný pozdrav Vášho Veličenstva. Následkom láskavosti Vášho Veličenstva mal som príležitosť toto *utešené mesto* navštíviť, kde ma veľkolepé uvítanie takrečeno do vytrzenia uviedlo. I doma s priateľským zaujatím sledujeme deje rytierskeho národa, ktorého láska k vlasti porekadlom sa stala, ktorý v bojoch bohatej minulosti *nezdráhal sa život a krv obetovať v ochrane kríža*. Meno Zríniho a meno Sihoti i teraz do silnejšieho bitia privedie srdce každého nemeckého mladíka. S priateľským obdivovaním sledovali sme tisícročné narodeniny, ktoré verný uhorský národ v kruhu svojho obľúbeného kráľa s okázalou nádhrou zasvätil. Pyšné pamätne stĺpy svedčia o jeho umeleckom cite, odstránenie skalísk pri Železnej bráne ale nové cesty poskytlo kupectvu a premávke a *Uhorsko týmto s úplným právom stalo si medzi rady veľkých vzdelaných národov*.

Avšak počas môjho pobytia v Uhorsku a obzvlášťne počas môjho prijatia v Budapešti najhlbší dojem urobilo na mňa *oduševnená oddanosť Uhra k vysokej osobe Vášho Veličenstva*. Avšak nie len tu, ale v celej Európe a obzvlášťne u môjho národa to *isté oduševnenie horí za Vaše Veličenstvo* a sám som tak smelý za čiastku toho oduševnenia uznávať sa, *ako syn hladiac na Vaše Veličenstvo, môjho otcovského priateľa*.

Následkom múdrosti Vášho Veličenstva *náš spolok*, ktorý sme v záujme blahobytu našich národov zaviazali, *silno, nerozlučiteľno stojí, Európe už dávno zachránil mier a chrániť ho bude i naďalej*.

Oduševnené oddanie, som o tom presvedčený, k Vašemu Veličenstvu i dnes tak žije v srdciach synov Árpáda, jako keď veľkému predchodcu Vášho Veličenstva kričali: *Zomreme za nášho kráľa*.

Dajúc výraz týmto našim citom, všetko, čo oproti Vášmu Veličenstvu cítime, myslíme a želáme, do toho výkriku spojujeme, ktorý každý Uhor do ostatného dýchania opakuje: (v maďarskej reči pokračuje:)

Éljen a király! (Nech žije kráľ!)

Večer o 8. išiel do opery (hudobnej hry) kde bolo zvlášťne predstavenie. Po predstavení si ešte obozrel utešeno osvetlené, v mori tisícich svetiel skveľúce sa mesto a jeho ulice a o 10. hodine večer odcestoval s osobitným vlakom s východného nádražia cez Hatvan, na Vrútky rovno do Berlína.

POLITICKÉ CHÝRY.

Návšteva nemeckého cisára Vilhelma II.
u Jeho veličenstva nášho kráľa pri vojenských cvičeniach taktiež i v hlavnom a sídelnom meste krajiny Budapešti bola vzájomne z oboch strán úprimná. Teraz niet pochybnosti o cielei tejto návštevy, ponevác tak nemecký cisár jako i náš kráľ všemožne na tom pracujú, aby pokoj a s tým blahobyt im sverených národov zabezpečený bol. My sa tomu úprimne tešíme, že náš dobrotivý kráľ všetko možné tomuto cieľu obetuje. Nedávno on bol ruského cára v Sv. Petrohrade navštívil, keďže ruský cár nášho kráľa po smrti svojho otca vo Viedni predbežne navštívil bol. Zo strany Ruska a ruského panovníka teda niet obavy pri takom pokojnom sblížení sa panovníkov na dajaké nepokoje, vojnu. Nemecko teraz preukázalo svoju úprimnosť a zmysľanie ohľadom utvoreného a prospešne účinkujúceho trojspolku. Hlavné mesto Budapešť tak slávnostne a oduševnene prijalo nemeckého cisára ako sa to ani neočakávalo, teda to je dostatočný dôkaz našej úctivosti a dôvery oproti nemu a celkom zrejmo poukazuje, že naša monarchia a jej národy želajú si v pokoji so susednými národami nažívať. Pokoj žiada každý rozumný občan vlasti, ponevác k vojne nie sme prichystaní a peňazí na výdavky a útraty s vojnou spojené niet. Vojenské výdavky sú i tak veľmi vysoké, skoro neznesiteľné, úroda bola slabá, ľud ledvy vládze druhé občianske dane a farchy znášať, ktoré naň jeho neprajníci, židovsko-liberálni bašovovia tak nemilosrdne a nesvedomito uvaľujú. Áno ľud si pokoj želá a dúfame pri terajších okolnostach, že ho nikto nenaruší a proti nemu nič neúčini.

Snemovňa vyslancov zase započne na druhý týždeň svoje letnými vakáciami pretrhnuté zasadnutia. So zvedavosťou hľadíme jej v ústrety, ponevác teraz príde najťažšia vec: kvóta k riešeniu. Je to háklivá otázka. Toľko sa o nej popíše, povrávi, zdá sa byť ľahko riešiteľnou a predsa toto je ten najtvrdší oriešok pre deravé zuby našej liberálnej vlády. A prečo? preto ponevác nejdú — ako obyčajne — rovnou cestou, ale veci vykrucujú a prekrucujú tak, že potom človek ani nevie ako tie

strašne vysoké a ťažké dane povstanú. Pravda naši liberáli nehľadia na ľud, či má z čoho vyrazenú daň zaplatiť, im je hlavnou vecou, aby rakúskym židovsko-liberálnym svojim pajtášom za jejích zásluhy odmenili sa; veď sa ich pri voľbách dosť napomáhali. Ako očuť, kvótu chcú o mnoho zvýšiť a na ľud cieľom zaokrytia tejto zvýšenej summy nové, väčšie dane uvaliť; chcú ďalej nové úrady a všeliaké nové vynaložky pre svoju stranu do života uviesť. Lenže pri tomto koho vaček bude chrapať? doista toho biedneho ľudu, ktorý je i beztak na vnivoč vyneseny od toľkého dranciersvta a stále prirástajúceho platenia dane. Hovorí, že v peňažnom ohľade stojíme dobre, že nieto deficitu. Áno, ale len vo štátnej pokladnici, ponač štát so svojim eksekútorom veľmi dobre sa vie o to postarať, aby mu nikto s daňou a druhými poplatkami neušiel — ale opýtajte sa slávni páni toho ľudu, ktorý mal tak slabú úrodu tohoto roku, že mu hlad hrozí, či Vám ten povie, že dobre stojí, že v jeho vačku niet deficitu? Rozpočet výdavkov zhotoví, dane zvýšiť je veľmi ľahko; ale či bude mať a vedieť úbohý ľud tieto výdavky z čoho zaplatiť: to je druhá otázka. Naši drahí (veru nie lacno ich máme) slávni? liberáli od ľudu len peniaze a dane vyberať vedia, ale dajakú pomoc ľudu poskytnúť: o to ich hlava nebolí. Časy sú smutné, pomery zúfalé — čo tu pomôže? Iba zák adné, svedomité zmenenie terajších poriadkov, — avšak tieto súc spojené s bohopystým liberalizmom, najprv musíme tento zničiť a v čerty zahnať. Myslíme, že dlo netreba už čakať; žiaducný čas sa blíži. Daj Bože čím skorej!

Rakúska snemovňa (Reichsrath) zase započala svoje pretrhlé zasadnutia 23. t. m. Zúrenie a divé nápady rakúskych židovsko-liberálnych Nemcov pre jazykové nariadenie neprestaly. Rakúsky ministerpredseda gróf Badeni predbežne povolal na poradu rakúskych liberálov, avšak títo ani očuť nechcú o pokojnom vybavení tejto otázky, všemožne by radi jazykové nariadenie odstrániť a tak chystajú sa na tuhú obštrukciu proti vláde a väčšinu majúcim kresťanským stránkam. Môžeme očakávať zase také škandále, jako v júli a auguste, lebo rakúski liberáli len na pohoršení a pobúrení ľudu pracujú a nie na užitočných ustanovizňach, s ktorými by sa hlahobyt ľudu pozdvihol. Práve tak jako tí naši. Nuž, ale každej veci sa najde rozlúštenie; aj búrenie a hnusné nápady týchto panákov cesnakových nebudú dlho trvať, lebo národy Rakúska predsa to zunuju a zaženú týchto kriklúňov-darebákov preč.

Pokojná smluva medzi Tureckom a Gréckom ohľadom vyrovnania sa minulej bitky je už patričnými stránkami podpísaná. No aspoň už raz vzala koniec táto komédia. Teraz ju má ešte len grécka snemovňa prijať a potvrdiť. Gréci darmo kupčili a vyrovnanie odľahovali: naváľali toho dosť, budú mať na čo myslieť za viac rokov. Ohľadom priestora Grécku zostane Tesália, vynímajúc päť-šesť dedín na chotári a mesto Nezeros vo vrchu Olimpuse a Pinduse a tak Turci prindú do majetku všetkých priesmykov. Grécke vojsko viac nebude môcť na suchu Turecko napádnúť, vynímajúc možno v jednej veľkej vojne s Ruskom odzadku. Grécke vojsko teraz rozpustia celkom znovu zriadia. Za podržanie Tesalie zaplatí Grécko Turecku 40 millionov zl. Pekný groš, — ale kdeže tí peniaze veľké Grécko vezme? Preto Turci len pod tou podmienkou vyťahnu vojsko z Tessalie, keď ich Gréci ubezpečia, že im tieto útraty vojenské

zaplatiť môcť budú. Grécko si tak pomôže v tejto veci, že si požičia peniaze na tieto útraty, za čo veriteľom isté štátne dôchodky oddá, za ktorých svedomité splnenie a vybavenie bude dozierať jeden medzinárodný s europejských veľdžav pozostávajúci výbor, aby Grécko svojich veriteľov neoklamalo. Nuž tak sa povodilo nerozvažitým Grékom. Teraz doista banujú — lenže neskoro.

Nepokoje a vzbúry medzi Angličanmi a indickými kmeňmi v Ázii čím diaľ tým väčšie rozmery nabývajú. Anglicko by rado celú túto nebezpečnú otázku so zbrojom a udusením svobody tamejších kmeňov riešiť. Stále posíela ta lode s vojskom a zbraňou. Lenže to nepôjde tak ľahko a táto vzbúra potrvá za viac rokov. Ako zdelujú v najbližšej bitke pri Pandskore Angličani boli prinútení utiahnuť sa zanechavše na bojišti 9 officierov a 149 vojakov. Sám anglický vodca bol v tejto tuhej bitke ľahko poranený. Povstalci usilujú sa svoje víťazstvo využiť a chytró napredujú, aby na svojej ceste všetky indické kmeny pobúriť a k spoločnej bitke nahovoriť môhly. Hlavný zástoj hrá v tejto bitke zo strany indických kmeňov afgánsky emir (panovník,) na ktorého ale ruský cár vplíva, tak že doista tento následkom ruského vplyvu proti Anglicku sa postaví a tak Rusom dopomôže Anglicko oslabiť a s tým sblíženie sa a vykoristenie indických kmeňov Rusku zabezpečiť. Tak je to, dvaja sa bijú a tretý príde a koristiť vezme. To je už stará obyčaj.

Antisemitizmus.

My kresťania pomôhli sme židom; že dostali emancipáciu, a dostali konečne i recepciu. Teda dostali všetkie tie práva — tú svobodu — ba väčšej sa oni dnes tešia jako my, tú samostatnosť jako aj mi kresťania máme. Jedným slovom rovnoprávny zostali s nami!

A jako sa nám za to odslúžili? . . . Tak že tých istých práv, ktoré sme my im nadobudli, nás povzbavíť chcjú!

Skusenosť posledných rokov nás o tom presvedčuje, jak škaredo s nami židia zachádzali.

Pomisenle na niektoré katolícke alebo ľudové shromaždenie; nám všetkie tie posmechi, tie hurti, tie vykrikovania, tie oproti nám učinené búrenia na pamäť privádza, ktoré sme najviac len skrz židov okusiť museli.

A čo ukázali židia pri posledných voľbách ablegátskych?

Smutné to časy byly — na ktoré ľud ani tak ľahko zabudnúť nemôže!

A či nie najviac z kruhov židovských vyšlo to horké prenasledovanie, ktoré sme trpko znášať museli? A či nie židia jako nadutí hrdinovia majú so sebou žandárov chodili pomedzi ľud, búriac ľud proti viere, proti kňazom; vyhrážajúc sa svojim dlžníkom s odpredajom lebo s executiou! A to tí istí židia robili, ktorí jedine

len tomu ubohému ľudu svoje dobré časi ďakovať môžu — a len z tohto ubiedeného ľudu žijú, — hovorím títo istí židia najviac kresťanov prenasledovali.

Ano tak sa zdalo, že kresťanstvo je už celkom židom podmanené.

Veď židia sa i s tým pred páni stoličnými vystatovali, že oni majú sedliakov všetkých v rukách a preto kde sú oni jakožto židi, že tam musia byť aj sedliaci! A či toto nemalo byť skutočne pozbavenie práv občianských skrz židov? A bohužiaľ to sa i väčším dielom a to len skrz židov podarilo! Lebo čo nebolo možno tisícom a tisícom previesť, to hŕstka židov a jejich otrokov ľahko previedla.

No ale vzdor tomu páni stoliční mali šťastie vidieť tú veľkú moc židov, ktorú nad kresťanmi mali. Nejedni si pomysleli „škoda peňazí.“ Veď židi i pri voľbách nie z presvedčenia ale viac za peniaze alebo z nútenosti boli takí veľkí bojovníci liberálnej strane.

Ale chvála Bohu kresťania sa už raz zo sna prebudili a nedali sa židom za nosom vodiť! A bárs preto i mnohý mnoho trpkosti okúsiť musel; ale presvedčenia svoje za trochu smradu židovi nepredal.

Od tej doby kresťania vidiac to: že židia nielen majetky, ale aj občianske práva a s tým spojené presvedčenie chcjú nasilu kresťanom odobrať alebo za trochu smradu odkúpiť, aby taktosvojmu špatnému cieľu kresťanov sebe podmanili, založili si spolok antisemitickí, tojest spolok proti židom.

Cieľ tohoto antisemitizmu je ten, že aby kresťan neslúžil k špatnému cieľu židovskému.

A kto je antisemita, ten žida nezná; tojest ten so židom má čistý pokoj, jako keby ho ani na svete nebolo. On k židovi nejde ani jesť ani piť, od žida ništ nekúpi, ale ani mu ništ nepredá.

A celkom múdro a dobre je to tak. Lebo keď žid, ktorý z ľudu žije, nedrží s ľuďmi! prečo by ľud mosel s takýmto židom obcovať? A preto keďby ľudia boli antisemiti — židia by zaiste zkrátli.

Medzi tým je č. s ukázať židom, že i kresťania sú schopní sami sa vyživíť — nepotrebujú ani žida. To je ale iste, že žid bez kresťana nevyžije, a keď nevyžije, nech kresťanovi teda neublíži. Dnes je to tak: že z koho žiješ, toho si cti a váž.

Alebo či snáď žid zo žida vyžije? jak vyžije nech teda spolu držia. A my kresťania nedajme sa, držíme spolu, podporujeme jedon druhého — usilujeme sa kresťania kresťanov z rúk židovských vysvobodíť — vyplácajme židov, lebo veľké interesy berú.

Sú ešte i dnes úžerníci židi, ktorí od chudobného sedliaka i 15 zlatých od sta berú na rok. Kam že prídeš ty úbohý dlžník, jak necháš toho žida? Veď sú dobrí ľudia, ktorí ti pomôžu, len hladaj a klopaj.

Bratia, nedajme sa! Nech žije antisemitizmus!
Jano z budy.

Reč Jána Cvincsek

kysúc-novomestského kaplána na ľudovom veľkom shromaždení dňa 5. septembra roku 1897.
v Kysúc-Novommeste vydrživanom.

(O ľudovej strane a o našej volebnej svobode.)

Vysokoctené ľudové shromaždenie!

Srdečne nám vítaní drahí bratia a sestry ľudovej strany!

Dve najväčšie práva má u nás občan: jedno a to je právo osobnej svobody, a druhé a to je právo svobodno si voliť, koho sa mu len ľúbi. Áno, patria mu aj tyto práva, veď platí za ne mnoho, platí veľké dane, platí štátnú daň, platí stoličnú daň, platí obecnú daň, platí dôchodkovú daň a všelijake iné príračky. Nič iného nemá on za všetko toto, iba práva tyto a preto práva tyto mu aj 33. zákonný článok r. 1874. vynesený zabezpečuje na tolko a tak, že keďby niekto opovážil sa mu práva tieto uraziť, trestný zákon roku 1878. vynesený takého jako nejakého zločinca prisným žalárom a vysokou peňažitou pokutou nemilosrdne tresce. Lež pýtam sa Vás, ctené shromaždenie, či práva tieto u nás sú všade a ohľadom každého občana rovnako zachované a v úctivosti držané? — Povedzte mi, či po čas vlnajších všeobecných ablegátských volieb ste sami neskusili, že práve tieto práva nám zákonom zabezpečené na mnohých miestach strašným spôsobom nohami šliapané boly? Že pravdu vám hovorím, presvedčíte sa, keď vám poukážem, jako zachádzali pri vlnajších voľbách s ubohými ľudákami naši liberáli.

Jakonáhle v roku minulom krajinský snem bol rozpustený a nové ablegátské voľby narídené, ani šášky, ani červených mravcov tolko všelijakých korťošov a černokabátnikov už hneď zavčasu k nám zavítalo. Videl si tu vtedy všelijakých, aj takých, ktorých si len vtedy prvý ráz videl a mnohých z nich zas len o 5 rokov uvidíš a lepšie by bolo, keby si ich už ani nevidel! Nato na mnohých miestach nastalo náramné terrorizovanie, strašenie a trápenie ľudu, ukrutné hrozby, nafačacky a citovania, tak ďaleko to všetko išlo, že i richtárske palice trešfaly, i tí sa odjímaly. Alebo či ste už zabudli, či už sa nerozpamätáte, jako na niektorých miestach všelijakí hájníci, ferštri, hŕdozorci, pánski úradníci a tak ďalej, ten úbohý svet všemožne prenasledovali, skoro do svojej vlastnej hory istí im zakazovali, ich pre najmenšie previnenie hneď pokutovali, trápili, sem a tam po kanceláriách a súdoch naháňali? A všetky dovolené i nedovolené prostriedky oni použili, každý kameň pozdvihli, do každého kúta, do každej dierky vstrčili oni nos, lebo vydané je heslo: liberálni kandidát jakýmkoľvek spôsobom — ale zvíťaziť musí! Neš pýtam sa Vás, ctené ľudové shromaždenie, toto je tá naša volebná svoboda?

Lež na tomto neni ešte dosť. Keď strašenie, hrozby a trápenie neosoží, idú ďalej a vymyslia: certifikáty. Vydajú rozkaz, a to už-úž pred samou voľbou, že každý volič nech si od svojho notára certifikát zaopatrí, lebo ináč k hlasovaniu ho nepripustia. Nuž a pýtam sa Vás, akože z tých pánkov mnohí tým voličom ty certifikáty vydávali? Uznať musíme, že na mnohých miestach išlo to svedomito a zákonitým spôsobom, lež, či nemáme pády, že notár práve vtedy sa pred voličami schoval, že notár práve vtedy celé dne v krčmách vysedával? Ba i také pády máme, že notár voličom rovno povedal, ja vám nedám certifikáty, ja nemám pre vás certifikáty, ba aj také pády sa prihodily, že notár vydal svojim voličom také certifikáty, na ktoré potom pri volebnom kordone povedali, že sú falošné. Nuž pýtam sa Vás, ctené shromaždenie, takto vyziera tá naša volebná svoboda? Či môže za to ten ubohý občan, ktorý ten peniaz krvopotne si vymozoluje a daň svoju predsa len si vyplatí, že mu notár nechcel dať certifikát? Teda pre lenivosť, ľahkomyselnosť alebo zlomyseľnosť jedného človeka má on byť svojho najväčšieho práva pozbavený? Ako prinde on k tomu? To je tá svoboda?

Lež poďme ďalej, liberálom ani toto ešte nebolo dosť. Keď videli, že ani toto ešte nekláti ľudákov, že vytrvanlivosť a zmužilosť ľudákov tak tvrdá a stála, ani morská skala, obstarali sa na mnohých miestach o takých volebných predsedov, ktorých už celý svet pozná a ktorí ani na to sú neni hodní, aby som ich mena pred tak čestným obecenstvom jako ste Vy vyslovil. Tito potom vymysleli certifikáty a spolu pre ľudákov na čas voľby také miesta vyznačili, ktoré vskutku byly horšie jako ťažké žaláry! Alebo či ste už na to zabudli, jako ľudáci na niektorých miestach pod holým nebom v blate, v dáždi, v snahu — zime, fujavicám, vetrom vystavení — o hlade a smáde celé dne a noci ani nejaké divé zvery museli čakať na hlasovanie, kdežto liberálcí v teplých hostincoch, pri muzikách, medzi ustavičným dínom-dánom, pri plných flašách a dobrých pečienkách dívali sa na trápenie a tríznenie svojích spolubratov — ľudákov —, ktorí keď už nie tie isté zárody, ktoré oni majú — jestli z nich mnohí nejaké majú, ale aspoň telo a dušu majú takú jako oni? Povedzte mi už včul, ctené shromaždenie, je tu aspoň iskra lásky proti svojému spolublížnému? V tomto teda pozostáva tá liberálna svoboda? — V skutku, to jedine liberáli, to len niektorí bez citu a charakteru volební predsedovia mohli si dovoliť!

A predsa liberálom ani toto ešte nebolo dosť. Ukutnosti veliké do včulka už z ľudákami učinené im byly ešte primálo, muselo prinst veľká sila žandárov, muselo prinst množstvo vojska. Tito potom na niektorých miestach ubohých ľudákov, ani čoby na šibenicu boli odsúdení, kolom dokola obštúpili na toľko, že ani len tej vody sa napiť im nedovolili, pre týchto môhol tam ten ľudák bárs aj od hladu a smádu zahynúť. O Bože, jak smutné položenie bolo toto pre ľudákov! Ty Všemohúci, o Ty to vieš všetko najlepšie, Ty vieš aj to, koľko tam ubohých ľudákov nevinno koľbami udrených, bajonetami pichaných bolol! O svobodo uhorská, jak čudno vyzieraš?

A myslíte, že ukutnosti týchto hádam je už koniec? Oni vo svojej liberálnej zafatosti išli ešte ďalej a na čas voľby vydali množstvo passepartouv, ale len svojím, postavili svojích kortošov s odznakami na ľavom ramene a, čuj obyvateľu uhorský, týmto dali moc nad žandármi a vojskom: mo nad životom a smrťou! — Či hádam ste i sami nevideli a nesku-

sili, jako pri minulých voľbách na niektorých miestach všelijakí zo široko-ďaleka pozhánaní černokabátníci a krivonosí cez kordony sem a tam behali, kortošovali, chudákom ľudákom ešte i ty ťažko dostaté certifikáty trhali, im nadávali, k bitke ich vyvolávali, ich opľuvali, ich kopali a konečne jako nejakých zbojníkov zatvárali? Pekná naša svoboda!

Ó vskutku opravdivý mučedelník bol taký ľudák, ktorý vytrvanlivo, zmužilo dostal sa jakosi cez všetké tyto ukutnosti a mučenia konečne až k hlasujúcej izbe! Premoknutý, zablatený, ustrašený, s kropajami potu na tvári, celkom blády, od hladu a smádu polo-omdlený chudíak ľudák vkročil konečne do hlasujúcej izby, mysliac si, že hádam už tu bude niečo lepšího. O, chudíaku ľudáku, jako si sa zas sklamal! Tu je ešte horšie! Vonka, tam ti tvoje telo trápili, tu v izbe, tu donášaju fa o tvoje najväčšie svobodné právo — o tvoj hlas! Predseda vezme ho tam hneď pod kommando. Začne ho všelijakými otázkami trápif: jako sa voláš, koľko máš rokov, kedy si sa narodil, jako sa volá tvoj otec, bol si vojákom, kde si slúžil, koľko máš detí, veď sa mi ty mladším zdaš, hádam teba aj ináč volajú, na koho hlasuješ...? a keď hlasoval na kandidáta ľudovej stránky — môžeš už íst — znie výpoved predsedy a — hlas sa mu neprijíma — diktuje ostatním! O krivda do neba volajúca! — Dôverníci a totožníci ľudovej stránky márne tvrdia, márne dokazujú, že on je to, že tak sa volá, že toľko rokov má, tam sú dôverníci liberálni a čo títo povedia, je len pravda, predseda len na týchto počúva. O smutná svobodo!

A keď ani takéto trápenie s otázkami pri hlasovaní, keď ani falošné udanie rokov hlasujúceho neni ešte dostatočné, pomôže sám menoslov jakoby už schválne po predku nachystaný. Tiež vskutku liberálny učinok! Lebo keď na príklad ja sa volám Cvinček a daň platím, mňa tam ale schválne napíšu Cvinčak, teda chybné a keď ja prindem k hlasujúcej úrne, poviem si svoje pravidelné meno a mne tam naráz povedia, že som ja to neni, že ja hlas nemám, povedzte mi, ctené shromaždenie, či tu už neprestáva všetko? — Môžem ja za to, že mňa tam hádam schválne zle napíšu? A jako ja prindem k tomu, keď si ja svoju daň vyplatím, ktorú mnohí krvopotne si vymozolujú a predsa len zaplatia, aby som skrz nedbanlivosť alebo zlomyseľnosť tých, ktorí ten menoslov shotovujú a na ktorých aj ja moje potutvárným spôsobom vymozolované groše rok po rok platím, bol mojého najväčšieho občanského práva pozbavený? — Čože mi už viac môžu vziať, keď mi právo toto vzali, hádam už len nie ten jedon život, ktorý ešte mám? Teda, ctené shromaždenie, takéto trápenia pri hlasovaní, takíto na mnohých miestach falošní liberálni dôverníci, ktorí schválne z mladého ľudáka starého a na opak učinia keď má odhlasovať, a keď ani toto nie, tak všelijaké posmešné mena mu nasilia, tak že na príklad jako na Rakovej, keď sa volá Korduliak, nadiktujú mu, že on je Škop, alebo keď sa volá Bielek, povedia mu, že on je Muška atď., a konečne ty jakoby schválne už po predku zle shotovené menoslovy sú to tá naša uhorská svoboda? — Povedzte mi, či to neni to najväčšie šliapanie zákona volebného?

Lež, čuj uhorský obyvateľu, im ešte ani toto neni dosť, keď nemajú dosť živých i mrtvých musia íst hlasovať. O chudíaci mrtví, ani tam v tom tmavom hrobe vám ešte nedajú pokoja, keď ináč si už pomôcť nemôžu, ešte i vás zneuctia, i vaše mena nadujú, lebo dobre vedia, že vy proti nepravosti tejto už

hlas svoj pozdvihnúť nemôžete! — I vy musíte na liberálneho kandidáta hlasovať, lebo živých majú málo a heslo je vydané: liberálny kandidát jakýmkoľvek spôsobom — ale zvíťaziť musí! Povedzte mi už potom, ctené shromaždenie, kde je tu úcta oproti mŕtvym? Kde je tu úcta oproti zákonu? Kde je tu svedomie? Kde statočnosť? Súďte, koľko vás len je, všetci!

A či hádam všetkého je už koniec? Či som už všetko povedal? O celé dne a dne by to trvať muselo, aby som aspoň z polovice vám opísať môhol všetké tie ukrutnosti, ktoré počas minulých volieb sa s ubohými ľudákmi páchaly. Lež bárs jako sa náhlím, bárs jako krátko usilujem sa opisovať tyto udalosti, preiša prosím vás ešte aspoň na chvíľku o trpezlivosť, bárs dobre viem, že mnohí zďaleka a zďaleka ste sem prišli a domov ďaleko máte, lebo ešte troje čo korunu liberálnych ukrutností bez slova nechať nemôžem, totižto: verejné inzultovanie, zatváranie a konečne krvotlilie ľudákov!

Keď všetkie tyto ukrutnosti, ktoré som vám dovčulka spomínal, predsa ešte im nič neplatily, keď pritom všetkom ľudáci bárs utrúpení, na poloumučení pri zástave svojej vytrvali, na mnohých miestach liberáli prikrčili k svojim najväčším bestialitám, začali ľudákov verejne vysmievať, na bitku vyvolávať a inzultovať. Alebo či to nečinili i na Čaci, kde na príklad Ludvika Blažeka kaplána rakovského alebo Jána Sviteka kaplána starobystrického verejne na ulici inzultovali? Či to i v Dolňom-Kubíne neopakovali s veľkomožným pánom Rudolfom Krupec čo kandidátom ľudovej strany tamejšieho okresu? Alebo, čujte, čo sa stalo v Šikloši! Tam počas minulých volieb išiel cez hlavnú ulicu jedon katolícky kňaz, naraz ho jedna truppa liberálcov zazre, pohnú sa za ním, vykrikujú verejne: abcúg s kňazom, abcúg s reverendou, na čo prenasledovaný kňaz vidiac svoje nerovné, chytró vbehnú do jedného domu a zašmikol za sebou dvere. Bezbožníci tyto i tu ešte pokračovali svoje ohavnosti, pod vedením jakéhosi Czirner žida oborili sa na dvere, tyto vyvalili a ešte aj tam toho chudáka kňaza abcugovali a inzultovali, medzi čím ich ešte jedon jakýsi Eduard Link oduševňoval a reval: zabite tam toho kňaza! — a len žandári, ktorí zavčasu priskočili, zachránili život tohoto chudáka kňaza. No, ctené shromaždenie, takto začína vyzierať tá naša svoboda? Či tuto už neprestáva všetko?

A keď i pri takýchto verejných inzultovániach ľudáci ani nevinní baránkovia ticho stáli, všetko strpeli, liberáli na mnohých miestach zakročili už k tomu najohavnejšiemu, začali ľudákov ani nejaké prašivé ovce húlami zatvárať. Počas minulých volieb celé húfy a húfy ľudákov ani jakí zbojníci alebo mordári na mnohých miestach sedelo nevinne v žalároch. Alebo či to nerobili v Bytči, na Čaci, v Žiline, v Ružomberku, v Dolňom-Kubíne, v Trnave, vo Varíne a všade, kde si ináč už pomôcť nemôhli? O ubohý ľudáku, čo všetko si podstúpil, až konečne fa jako niejakého lotra alebo zbojníka zatvárajú!? Kde je tá tvoja zákonom poistená svoboda? Kde tvoje práva, keď daň platíš? Hľa, korunu máš v žalári! Vskutku mučedelníctvo! Vskutku strašná svoboda!

Konečne podívajme sa na korunu šľapania volebného práva a osobnej svobody — na mučedelníckym spôsobom nevinno vyliatu kŕv ľudákov. Teto je koruna všetkých jejich bezbožností! Keď život mi vezmú, vzali mi všetko! O nevinno vyliata kŕv, či nevoláš o pomstvu až k samým nebesiam? Alebo či sa i tyto ukrutnosti nepáchaly v Trnave na stanici,

keď tam jeho excellencia pán gróf Ferdinand Zichy čo kandidát ľudovej strany prišiel, kde dvaja ľudia mŕtví a 10 fažko ranených ostalo? Či to isté sa neopakovalo v Diošade, v Brezne atď.? O Bože, zachráň nás od takejto smutnej svobody! Toto hádam nikde na svete sa nerobí!

Ejha, tu máte na krátko opísanú našu uhorskú svobodu. Nič iného my si nežiadame, nič iné nepýtame, len nech nám dajú tú svobodu, ktorú nám zákon poistuje. My nikoho nebúrime, len naše práva si žiadame a žiadať neprestaneme. Keby sme my boli mali naše práva svobodné pri minulých ablegátskych voľbách, vtedy naša drahá ľudová strana na sneme nie 20, ale najmenej 220 ablegátov má, a dá Boh, že vytrvanlivosť naša nám hojné ovocie prinesie. Že pravdu som vám hovoril, odvolávam sa v prvom rade na vašu skusenosť, odvolávam sa na všetkie časopisy, a noviny, v ktorých vtedy všetko toto opísané a odvolané nebolo a konečne odvolávam sa na túto knihu, ktorá má nápis: „Pustošenie Tatárov v Uhorsku roku 1896.“ Tu sú na krátko opísané všetkie tyto bezbožnosti a ukrutnosti, ktoré vlni ľudákom učinené byly. Podívajte sa sem, koľko riadkov, toľko ukrutností naznačených! Kniha táto je pomník, je monument pre našich liberálov, tu odpočívajú v pokoji jejich vlnajšie skutky a čakajú na súdny deň! V najbližšom čase skoro vo všetkých cudzích rečiach vynde ona, aby i cudzozemsko sa dozvedelo, jaká je u nás tá volebná svoboda a čo sú to tí liberáli.

Že pravdu som hovoril okrem tohoto odvolávam sa na všetkých tých, ktorí čo očiti svedkovia prítomní boli pri voľbách dvoch čačanských, pri voľbe stupavskej, pri voľbe nitrianskej, pri voľbe žilinskej, pri voľbe bitčanskej, pri voľbe dolňokubinskej, pri voľbe trnavskej, pri voľbe ružomberkskej atď. Títo nech povedia: či má som pravdu, lebo nie?!

O našich voľbách v tomto okrese, zvlášte o druhej varinskej voľne ani vám rozprávať nejdem, bo nemôžem, lebo srdco mňa bolí, slzy mi oči zalievajú, keď si len na ňu pomyslím. Tam som bol prítomný čo dôverník našej ľudovej strany, všetko som videl, všetko som očul a všetko som skusil tak, že zaplakaf musím nad našu uhorskú volebnú svobodu. O bodaj by som tam radšej nebol býval, aspoň by ma srdco tak veľmi nebolo! O Bože Vševidomý, za všetkie s nami učinené trápenia a krivdy odplaf im, ale dobrým!!

Ctené veľké ľudové shromaždenie! Voľby v minulom roku tak strašné prekonané byly z čiastky pre nás aj osožné, veď mnohí sme sa prebudili a prekva-peno sme sa dívali, čo sa robí s nami a okolo nás. Boly ony pre nás aj škola, kde sme sa naučili poznať našich liberalistov a poznali sme ich až priveľmi. Po ovoci jejich ich poznáte! Je pravda, mnoho a mnoho sme vlni pri voľbách trpeli, nech ale nám trpkosť túto osladčuje to sladké sebápovedomie, že sme to za pravdu trpeli a pravda prv-neskorej — ale isto zvíťaziť musí! Ukrutnosti liberálov s nami učinené nech sú nám vždy pred očami, kdekolvek sa pohybeme počas našieho života, všade a po všetkých končinách tejto našej drahej vlasti hlásajme krivdy s nami učinené, nech povest týchto ukrutností prejde i na našich potomkov, nech i v tých sa šľachetná kŕv zbúri nad nepravosťami s jejich predchodcami učinennými a povzbudzuje ich k podobnej vytrvanlivosti pri zástave ľudovej strany!

Začali sme, už sme aj mnoho trpeli a vytrvať musíme, lebo len ten je blahoslavený, kto vytrvá až

do konca. A preto jedným srdcom a spojeným duchom všade, kdekoľvek sa počas nášho života nachádzat budeme, oduševneno hlásajme:

Nech žije naša ľudová strana!

Nech žijú jej drahí vodcovia!

Nech žije náš dobrý ľud!

Autonomické voľby.

Okres *Nagyvárad-Olaszi* zvolil za auton. vyslanca dra Juliusa *Hoványiho* profesora na akademii.

V *Koložváre*: br. Samuel *Jósika* minister.

V *Udvarhelyi*: Gabriel *Ugron*; za cirkevného vyslanca ale Aleksader *Fabián*, veľkostatkár.

Autonomický volebný okres v *Nagyszőlős* zvolil za kongressového vyslanca dra Ondreja *Rabára* podsudcu.

V *Torne* zvolený je: Ján *Fabián* podžupan abauj-tornanský.

Okres *Humenné* zvolil do aut. kongressu Edmunda *Viczmányho*.

Diecéza *kaločská* zvolila za aut. cirkevného vyslanca dra Juliusa *Városho* kaločského kanonika.

V *Košiciach* zvolený je za aut. vyslanca Jozef *Timkó* mestský radca.

V *Nagy-Kállóve*: dr. Eugén *Pásztélyi* budapeštiavsky pravotár.

Okres *Veľkej-Kikindy* zvolil za aut. vyslanca Eugena *Rónayho* hlavného župana.

V *Munkačeve* zvolený je za kongressového vyslanca do kat. autonomie dr. Timón *Akos*, ministerský radca a universitný profesor.

V *Sárvári*: Juraj *Szegedy* cis. a kráľ. komorník.

Vo *Veľkom-Sibine*: Valent *Kiss* statkár.

Kapitule: *jágerská, košická, rožňavská, satmárska a spišská* ku jágerskej diecézi patriace, zvolily za cirkevného vyslanca Ludvika *Szmrecsányiho* kanonika jágerského.

Skalický výprask.

Strašne hnevajú sa naši vlasteneckí liberáli na každého, kto im ostrú pravdu do očí povie a kto nepadne na hriešne kolena svoje pred falošným bohom svet šudiaceho liberalismu. Všetci liberálni havkáči besno vycerovali zuby svoje v novinách na grófa Štefana Károlyiho, predsedu „horno-uhorského vzdelávajúceho“ spolku, pre tú smelú reč, ktorú 12-ho septembra povedal v Skalici na válnom shromaždení tohože spolku.

Uznať musíme, že liberálnym potrimiskárom a pätolizačom už dávno nik tak nevyprášil kešeňu, ako teraz gróf Károlyi v Skalici. Pukali sa od jedu, keď ich vlastný predseda nemilosrdno kefoval terajší liberálny poriadok a ostrým bičom šlahal tých falošných prorokov, ktorý namiesto vzdelanosti, osvety a slobody, iba ohlupujúce a človeka znevažujúce otroctvo rozširujú.

Že naplašení údovia toho „vzdelávajúceho“ spolku zle cítili sa v Skalici po reči svojho predsedu grófa Károlyiho, to každý ľahko uhádne, kto vie, že väčšina údov toho spolku pozostáva zo stoličných pánov úradníkov, županov, slúžnych, notárov, matrikárov, teda všetko z takých parákov, ktorí vždy musia tancovať tak, ako je to vôľa tých pánov, čo im dávajú papkať. O svobodnom, neodvislom zmýšľaní medzi takými pánmi dačo vyprávať, bolo by toľko, ako slepému vyprávať o zelenom háji, a'ebo hluchému vychvaľovať ľúbeznosť hudby.

Páni úradski dobre vedia, že prestať musí všetko rozumkovanie, akonáhle príde rozkaz z hora. Slepý a hluchý musí sa hlasovať na tú stranu, na ktorej s'ojí pán s obrokovým vrecom a bičom. Akonáhle zviť počne sa bič nad stádom, vtedy všetko slepý a hluchý musí poslúchať. To je už starodávna obyčaj. Preto vidíme, že medzi pánmi úradníkmi chlap do chlapa, všetko jak múr stáť musí na liberálnej strane, lebo ináč ľahko môže byť po chlebičku.

Ľahko pochopíme teda, že ako hadom uštipnutí vyskočili v Skalici tí poslušní liberáli, ktorých najsvätejšou povinnosťou je bojovať a sekať sa za tých pánov, čo otvárajú vrecká s obrokom a naplňujú válovcy poslušného stáda. Ostro napádali gr. Štefana Károlyiho, že na skalickom shromaždení len o samej politike vyprával, čo vraj nesrovnáva sa s cieľom toho chytrného „vzdelávajúceho“ spolku.

My dobre vieme, že vzdelanosť rozširovať je jeden z tých najvznešenejších cieľov. Ale i to vieme, že za tých 12 rokov, čo ten chytrný „vzdelávajúci“ spolok na našich slovenských stranách svoju vlasteneckú vzdelanosť rozširuje, ľud náš vždy viac a viac upáda a zvláštne ohľadom majetku pod moc a vládu úžerníkov prichádza. A niet divu!

Veď akože môžu rozširovať vzdelanosť tí páni, ktorí sami ešte potrebujú sa vzdelávať a učiť, ako majú daň svedomito splácajúcemu ľudu vysluhovať spravdливость a právo! Či je to vzdelanosť, keď vzdor prisaha svevoľne a neludsky zachádzajúci s voličmi len preto, že títo o liberálnej strane ani počuť nechcú? Či to bolo rozširovanie vzdelanosti uhorskej, čo dialo sa pri voľbách v Kubíne, Stupave, Varíne atď. Vieme, že keď vo Varíne jeden vojenský officier videl tú našu uhorskú vzdelanosť pri voľbách, vtedy riekol, že jako *dobře musí byť otrokovi* v čiernej Afrike!

A hľa, tí stoliční páni rytieri tejto volebnej vzdelanosti ukrutne napaprčili sa v Skalici, keď od svojho predsedu dostali poriadny výprask. Títo politickí

komedianti opovážili sa napomínať neodvislého magnáta-predseda, aby vyprával im o vzdelanosti a nie o politike. Zaiste hanbili sa až po uši, keď gróf Štefan Károlyi predstavil im v Skalici to zrkadlo, v ktorom všetky hriechy ošklivej a hovädsko-násilnej politiky svojej jasno vidieť môžu. Preto nechceli sa dívať do zrkadla v Skalici im predloženého a hromžili naň, ako marná, stará, vyžitá ženština hromží na zrkadlo, keď jej verne ukazuje šedivé vlasy a zostaralú, vráskovitú, vyžitú tvár.

V minulom čísle spomenuli sme už skalickú reč grófa Štefana Károlyiho. Každý zdravo zmýšľajúci človek za pravdivé uznať musí ostre slová tohoto bohatého a preto neodvislého grófa. Pravdu hovoril gróf Károlyi, keď tvrdil, že terajšie Uhorsko celkom iné, prevrátené pochopy privádza na svetlo; staré Uhorsko nepoznalo takého prevráteného vlastenectva, takej úcty zákonov, práv a takých občianskych cností, ako to teraz v novom Uhorsku vidíme. „Pri posledných voľbách *jedine násilím a zakupovaním duší* premohla vláda grófa Gabriela Bethlena!“ Takto mrštil to vládne do očí v Skalici gróf Károlyi.

Nuž, pravda, že nepáčilo sa to rozsršeným stoličným liberálom, ktorí do Skalice prišli rozširovať svoju „vzdelanosť“. Nepáčilo sa im, keď ich pán predseda ďalej rečnil, že ani v stoliciach, ani v obciach niet už stopy pravej svobody a samosprávy (autonómie.) Vlasy dupkom stávaly „vzdelanosť“ rozširujúcim liberálnym papkáčom, keď ich smelý pán predseda v Skalici rečnil takto: „Do svojich rúk strhli vše ku moc a do jarma vrhli všetko právo, a aby mohli byť aj všemohúcimi, *zmarili aj zaväzujúcu moc zákonov.*“

Nuž ostrejšími slovami už sotva možno na oči vyhodit liberálom, že ani zákon nemá zaväzujúcej moci pred nimi. A potom predsa len ľudovej strane vytýkajú, že *len ľudová strana* hromží na liberálov a vždy poburuje. Povedzte nám vy „opravdoví“ a neopravdoví páni liberáli, či i gróf Štefan Károlyi zostal už „nesvedomitým buričom“ a „pobeseným psohlavcom“, keď to isté hovorí vám, čo i ľudová strana?! Veď gróf Károlyi nepatrí k našej ľudovej strane a predsa, hľa, v Skalici pred vašimi najvernejšími nahaňáčmi stoličnými verejno povedal, že *do jarma* ste uvrhli všetko právo, že ani moc zákona nerešpektujete, že polovicu všetkých voličov v rukách svojich držíte, že vláda volí snem, že rozdávat grófské titule a masné direktorstvá, že i biskupov vymenúvate a nad cirkvami najvyššie dozorné právo vedete? Pravda, je to burič ten gróf Károlyi, ani čo by patrilo k tým „satanom a pobeseným psohlavcom“ ľudovej strany!

Vy pýšite sa páni liberáli, že ste kapitálni vlastenci. A hľa, váš vlastný predseda povedal vám v Skalici do očí, že sotva jeden zákon najde sa u nás v novšom čase, ktorý by bol ducha uhorského, lež

zákony naše sú stále opičenie, nasledovanie nemeckých zákonov.

Darmo hromžíte teraz páni liberáli na predsedu spolku vašej „vzdelanosti“. Počujte, čo hovoria noviny „*Hazánk*“ na tých liberálov, čo v Skalici proti grófovi Károlyimu vykrikovali: „Niekoľkí najatí sluhovia vädneho poriadku búchali, vrešali. Tí, ktorých bolo treba korbáčom vyhnaf z dvorany vzdelanosti, tí vyplazovali jazyky. Tí, ktorým je milší čefadný chlieb, ako vlastenectvo, trepali na lavice.“ Takto píšú, hľa, o tých horlivcov liberálnych, ktorým nepáčilo sa počúvať svojho predsedu.

O skalickej reči grófa Károlyiho noviny „*Magyarország*“ píšú takto: „Reč (grófová) bola vážne premyslená, tichá, vlastenecká. A čo sa stalo? — Hučali, kričali . . . a spôsobom mamfaským chceli prekazif reč predsedovu. Kto? Tí ľudia, ktorí pri nitrianskych voľbách vyznačili sa, ako treba ctif svobodu mienky, upotrebovať zákony a práva a vážiť si presvedčenie . . . Ste hlupáci, dobráci a duševní bedáry!“ Takto píšú spomenuté noviny o tých liberálnych rytieroch, ktorým nebol po chuti skalický výprask.

Ono to ide zhusta. Nedávno gróf Apponyi poškrabal ich, že sú „bezmenní hrdinovia“, „drobní ľudia“ páchajúci „štátne šelmovstvo“ a hľa, teraz v Skalici zase gróf Károlyi poriadno ich vyšľahal. Nech slúži ten skalický výprask všetkým liberálom ku radosti!

x.

Pred súd postavený farár!

V minulom čísle čítal som článok: „Pred súd postavený farár“ ktorý sa na moju osobnosť vzťahuje. Ačkoľvek nepochybujem o dobrej mienke môjeho farníka dopisovateľa, ktorého meno z odkazu Redakcii čísla 35-ho budám, predsa za povinnosť si pokladám čiastočne chybné udanie napraviť, tým viacej, lebo páni liberáli každý článok, ktorý o našom okolí uverejnení býva zvykli môjmu peru pripisovať, a tak mohli by moju záležitosť pred vyšetrujúcím kriminálnym súdom len obťažiť. Není dobre pred výrokom súdu vec pretriasat, čakajme len však božie mlýni pomáli síce, ale isto melú, ja som už viackrát obsiahol dosti učinenie pred bezstranným súdom, úfam, že aj včul obsiahnem satisfakciu.

Ostatné udanie článku pravde zodpovedajú, len tú chválu o mojom účinkovaní môsim od seba odstrániť, a uznať, že v horlivosti mám ja tu na okolí mnohé krásne príklady mojich spolubratrov, ktorých ja len nasledujem, a čo moja maličkosť obsiahnuť nevládze, požiadala som tak vlani jako aj toho roku výborných pátrov lazaristov, ktorý so svojíma pože-

hnániaplnima missiámi vynahradzujú nevládnosť moju.

Tiež omilne je udané, že bych ja bol zažalovaný a pred súd postavený. Vec sa má priam naopak. Ja som zažaloval pred kriminálnym súdom zdejšie predstavenstvo, lebo mňa v jednom úradnom odpisi pred slúžnym piešťanským olíčili jak buriča, proti zdejšiemu predstavenstvu, ktorý nezaslúžim meno kňaza, lebo moje povinnosti neodstavujem, len ľud učím s kazateľne aby predstavených neposlúchali, a tak títo s neposlušným ľudom si pomôcť nemôžu.

Toto písmo sa mne do rúk dostalo, a ja skrz kráľ. notára odpis tohože som dal potvrdiť, a tak žalobu som zadal skrz falešné úradné obvinovanie, na cti ublíženie a osočovanie. Pri vyšetovaní len jejich svedkovia boli vypočutí, ja mojích, lebo šak kážem vždy aj pred pár sto ľudmi v kostole — len v páde potreby budem si žiadať vypočúť.

Že prečo sa ale tak na mňa zlobá tí páni liberáli, nuž na to je krátká odpoveď. Som ľudák s telom aj s dušou, hlas môj za ľud nie len pri shromaždeniach, nie len pri voľbe čo dôverník, ale aj pred predstavenstvami podvihnem, a so zákonom v ruke odpomôcť sa usilujem tým mnohým nadužívaniam, ktoré si predstavenstvá oproti chudobnému a na seba zanechanému pospolitému ľudu dovoľujú. Moji farníci najlepšie môžu o mne svedčiť, jak mnohých som osvobodil od tak zvaných „pokút,“ a to značných, že vraj „porcií,“ jak mnohokrát som zahájil práva občanov, keď predstavenstvo tak „po starodávne“ súdilo aj v takých záležitostiach, a to obyčajne krivo, ktoré len vyšším kráľovským súdom patrá.

Dost na tom, že ačkoľvek dávno vydali heslo oproti mne, že mňa zničiť mosia, alebo nemožným učinia, už chystali aj žalár pre mňa, ale dosaváď sa mi ani vlas na hlave neskivil, v ničom mňa ani len na peňazitú pokutu odsúdiť nemôhli. Naproti tomu ale, na udanie moje už jedon rychtár pre faľše pri porciách, úradu pozbavený, notár úradne pokarhaný je, tiež jedon notár musel sa mi verejne pred súdom odprosiť a slúbiť, že mne viac ublížovať nebude, s čoho i úradný dokument mám od kráľ. fraštského okr. súdu, jedon matrikár od svojej matrikárskej vrchnosti, skrz nútenie na podpisi úradne karhaný, jedon rychtár skrz obečné počty spolu i s notárom odsúdení ku prinavráteniu značnej škody pre obce. Toto som vedel za dva roky dokázať, a sú háklivejšie vecy v behu, ktoré nijako „do práce“ patričná vrchnosť vzať nechce. No dá dobrý Bôh, že aj tieto ku veľkému pobúreniu mojích liberálnych pria-

teľov prevedem. Hľa pre takéto veci som ja burič proti predstavenstvu, najviac ale preto, že moji statečný farníci, poznajúc svého zastavateľa, pri voľbách a iných záležitostiach, jak jedon múr spolu so mnou držia a liberálnych predstavených neposlúchajú.

Ferdinand Sándorfi,
farár.

Shromaždenie ľudovej strany.

Ludová strana stále vydržiava svoje shromaždenie, aby takto po celej krajine ľud o jeho právach a o terajšom smutnom, hnusným židovským liberalizmom zapríčinenom postavení poučila a osvietila. Zaujatosť za túto stranu rastie všade, i na takých miestach, ktoré posiaľ neprístupne byly, — znak toho, že ľud pochopil, že jedine ľudová strana svedomito a bezžistne chce jeho blahobyť a že pri terajších otrockých liberálo-židovských pomeroch veci dlho trvať nemôžu. Najbližej **26. t. m.** v nedelu vydržiava valné ľudové shromaždenie v **Mogyoróde** a vo **Vasvári**.

Na prvom mieste rečnia: gróf Mikuláš Móric *Esterházy*; Mikuláš *Lepšényi* a Antal *Mócsy* snemoví vyslanci ľudovej strany a dr. Alexander *Semadam* budapeštský pravotár. Na druhom mieste rečnia: gróf Vladár *Zichy*, Františ *Buzáth* snemový vyslanec, ďalej Františ *Major* a Karol *Kálmán* poslední obydvaja snemoví vyslanci ľudovej strany.

Vyzvanie.

Od 1. októbra začína sa nové predplatenie na „Krešťan“-a. Predplatná cena je na celý rok 2 zl., na polroka 1 zl., na štvrtroka 60 kr.

Úctive prosíme našich ctených odberateľov, ktorí predplatnú cenu na minulý a tento rok ešte neposlali, ráčili by to čím skorej urobiť; žiaľbohu jest mnoho tisíc takých ľudí na Horniackoch, ktorí veľmi radi dajú si poslať „Krešťan“-a, ale s predplatnou cenou z roka na rok dlžní zostanú; týchto musíme v budúcnosti menovite v našom časopise vyzvať, aby svojej povinnosti zadostučinili.

Redakcia a vydavateľstvo
„Krešťan“-a.

Kráľovský dvor v Budapešti. Jeho Veličenstvo náš kráľ zostane do 1. októbra v Budapešti a potom odcestuje do Viedne na privítanie saského kráľa. Podobne dotedy sa tu sdržovať bude i kráľovna. *Franc Ferdinand* kráľ. knieža počas pobytu kráľovnej v Budapešti tiež zostane v hlavnom meste, potom pôjde do Viedne a ztadiaľ na svoje statky do Česka. 26. septembra príde *Karol* rumunský kráľ a jeho manželka do Viedne a ztadiaľ 28. sept. ráno do sídelného a hlavného mesta krajiny Budapešti prídu na návštevu nášho kráľa. 29. septembra večer odcestuje rumunský kráľovský pár nazpät do Bukareštu.

Kráľovná v Mária Celli. Jej Veličenstvo naša kráľovná Alžbeta, ako z Viedne zdeľujú, najbližej príde do Mária-Celli. Navštívenie je vlastne putovanie. Kráľovná totiž pred trinástima rokmi r. 1883. v septembri vyjzdila do Mürzstegu. Jej cesta viedla cez jeden drevený most, ktorého podloha sa pod koňskými kopitami pretrhla a kráľovná spolu i s kočom tak nešťastne sa prevrhla, že sa len božiej Prozreteľnosti ďakovať môže, že o život neprišla. Jasná pani vtedy svoju diamantovú refaz, ktorú v ten čas na hrdele nosila, na vďačnú pamiatku šťastlivého vysvobodenia sa darovala mária-cellskej pokladnici. V tomto čase i Mária Valéria kráľovská kňažná zhotovila zo zlaťa s jedným malým drahokamom ozdobený oltár, ktorého poval na krásnom podstavci z lazurového kameňa spočíva. Na malom oltári vidno jeden obraz, ktorý Sv. Jura, patróna rytierov, predstavuje. Na to miesto, kde kráľovnú nešťastie zastihlo, *Mária Valéria* kráľ. kňažná dala peknú pamiatku postaviť, ktorú odtisk malého oltárneho obraza vo väčších rozmeroch zhotovený ozdobuje.

Biskupská konferencia (porada.) Ako z hodnoverného miesta zdeľujú 28. b. m. bude sa biskupská porada v primáškovej palote v budínskom hrade vydržiavať.

Kniežaprimas v Budapešti. Klaudius *Vaszary* kardinál kniežaprimas sa so svojim dvorom z Balatonfüredu celkom do Budapešti presťahoval a do budúcej jari aj tam zostane. Po návšteve nemeckého cisára a po odíutí kráľovského dvoru do Viedne odcestuje síce do Ostrihomu, avšak tam len za krátky čas pobude. Z príležitosti svojho 50-ročného reholníckeho jubileuma ešte i teraz hromadne dostáva pozdravujúce listy.

Jubileum nášho kráľa. Mimoriadne valné shromaždenie spolku rakúskeho červeného kríža jednohlasne uzavrelo, že z príležitosti 50-ročného parovníckeho jubileuma Jeho Veličenstva nášho kráľa 30 tisíc zl. obráti na podporu opustených vojakov a dôstojníkov, od ktorej summy interesy budú riadne alebo dočasne patriční dostávať. Arciknieža *Ludvig Viktor*, prítomný námiestny ochranca, v mene vojska monarchie úplné svoje uznávanie vyslovil za toto vlastenecké rozhodnutie. Valné shromaždenie sa skončilo so slávu-volaním na Jejich Veličenstvá.

Smutnou smrťou zomrelý kanoník. *Rudolf Mezey* prešporský kanoník 15. t. m. večer o 7 hodine idúc domov v Pázmán-ulici pred jeden doľu bežiaci fiakerský koč sa dostal a zľaknúc sa hurtu tohože koča spadnul na kamenie cesty, následkom čoho tak ťažké úrazy utrpel, že po krátkom čase vzdor lekárskej pomoci skončil. Zomrelý bol nevlastným bratom prešporského pravotára, chýrneho prívrženca *Ľudovej strany*, dra *Karola Otócsky* a v celom meste bol ob-

lúbenou osobou. Sviatosti umierajúcich prijal v úplnej pamäti a nábožno a spolu i priebeh svojho pádu rozpovedal. Proti fiakrovi zaviedli vyšetrovanie.

Zo židovského dievčaťa mníška. Pred dvoma rokmi sa stalo, že istá *Ilona Schönhäuser* mladé židovské dievča zmizlo z rodičovského domu. Radičia pravda zaraz ho dali stopovať skrz políciu, ale darmo, nenašli ho. Len jednu vec vedeli isto, že dievča v Budapešti vnútornomestskej fare prestúpilo na kat. vieru a v krste dostalo meno *Mária*. Darmo sa rodičia ďalšie zprávy dopytovali a po viacerých klášteroch písali. Až po tieto dni dozvedeli sa od jej priateľky, ktorá sa v Brüsseli sdržuje, že je spomenutá jejich dcéra v kláštore vo Viedni u milosrdných sestier *Paulínek*, táže jej priateľka, ktorá sa chce tiež mníškou stáť, radí im, aby pre toto žiadne pohoršenie nerobili, pretože jejich dcéra sa dobre cíti. Dozvediac sa o byte svojej dcéry, židovskí rodičia jej hneď písali, na čo im ona odpovedala a prosí ich, aby žiadne prekážky nečinili oproti jej vysväteniu, avšak jej matka židovka o tomto ani očí nechce a odhodlaná je úmysel svojej dcéry na každý pád prekaziť. Viedeňská polícia osvedčila, že len potrebné kroky učiní, ale do veci že sa nezamieša. Dievča je ináč so svojim stavom úplne spokojné a nenie náchylné kláštor opustiť.

Zo stavu vyzdvihnutý professor. Na návrh grófa *Gustava Majlátha*, sedmohradského biskupa 13. t. m. sedmohradská r. kath. aut. správa to uzavretie vyniesla, že professor na brašovskej gymnázii, *Géza Paál*, pretože v takom manželstve žil, ktoré len pred svetskou vrchnosťou uzavrel, je zbavený svojho stavu. — Celkom správne to počínanie, lebo akože ten má mládeži dobrý príklad v mravnom živote dávať a ukazovať, keď proti nariadeniu sv. Cirkve koná? To isté by mal vždy aj štát urobiť, ale čože, keď je liberálny, keď jemu viera a cirkev za nič. . .

Roztržitý matrikár. Na satmárskom vrchu u *Juliusa Szűcsa* matrikára hlási sa jeden mladý pár. Oznam hore vzali a dľa svojho spôsobu ich aj vypísali na čiernu tabulu. Jeden deň prišiel mladoženich ku matrikárovi a prosil o určenie termínu ohľadom uzavretia manželstva, čo i obdržal, pretože ustálenie padlo na jeden štvrtok. Na deň uzavretia manželstva patričný mladý pár sa na všetko priechystal a spolu pre udelenie cirkevného požehnaní i susedného grecko-katolíckeho duchovného povolal. Avšak človek miení, uh.-kráľ. matrikár ale mení! Štátny kňaz prehliadnuc záležitosť, osvedčil, že stránky spolu dať nemôže, pretože zákonom ustálený termín ešte neminul. Pravdaže bolo hnevu a rebelie z oboch strán. Ale čo počať? Svadobníci odišli domov, avšak predbežne strovíli všetky prichystané jedlá a nápoje. A aby sa z tohto nemilého veselí aj p. matrikárovi ušlo, patričné stránky zažalovali roztržitého matrikára na vynahradenie 25 zl., ktoré následkom jeho roztržitosti utratili.

Židovské dievča ako pútnička. Medzi pútnikami z Dobromyly na Kalváriu cestujúcimi, ako z Lvova zdeľujú, bolo jedno vynímajúcej krásy 14—15 ročné mladé židovské dievča, ktoré s ružencom na rukách nábožné piesne spievajúc, k pobožnosti povzbudzovalo pútníkov, pokiaľ ho na chýrečnom pútnickom mieste Kalvárii (Holič) tajní policajti na veľký obdiv pútníkov nezatkli. Židovka obyčajne po jednom desathalierniku hádzala na tanierky pred krížom a pri ceste, avšak vždy viac drobných peňazí vzalo ztade, nežli položilo a takýmto spôsobom asi 200 zl. nakradlo. Teda obyčajnú krádež páchalo.

Veľký pút sa pohne z budapeštianskeho kostola sv. Jozefa (VIII. okres) 3. októbra, čili v nedeľu sv. Ruženca ku kaplnke starobudínskej. Kamennej Panny Marie (Mariastein.) Pútnici sa pohnú v menovaný deň rano o pol 7 hodine; i hudba ich bude sprevádzať; s nimi pôjde budapeštiansky kaplán, *Jozef Janda*, ktorý v menovanej kaplnke po 10. hodine bude svätú omšu slúžiť a i slovensky kázať. Domov sa pohnú ztadiaľ pútnici okolo 4. hodiny popoludní. Výhľad je, že pútnikov viac sto bude. Celá cesta pešky sa prekoná.

Jubileum švédskeho kráľa. 19. t. m. švédsky kráľ slávil svoje 25-ročné panovnícke jubileum, z ktorej príležitosti hlavné mesto Stockholm, bolo utesené osvietené, na viac miestach ohromné hry zariadené. Kráľ Oskár so svojimi hosťami z obloka sa díval na túto slávnosť. Keď ho ľud videl, oduševnene ho vítal. Podobné slávnosti byly všade i po vidieku, kde s osvetlením a s bálmi odbavovali túto slávnosť. Pápež mu poslal pekný album (pamätnú knižku) ozdobený s fotografiami starodávných maliieb chýrečných maliarov. I z Uhorska dostal mnoho pozdravujúcich telegrammov.

Demonštrácia socialistov. Okázalý prôvod zriadili budapeštianski socialisti 19. t. m. v nedeľu za uvedenie všeobecného hlasujúceho práva. Všetky robotnícke spolky vytiahly na námestie Kalvínove a asi 20 tisíc ich tiahlo popoludní o 3. hodine do mestského lesíka. Socialistickí univerzitní poslucháči taktiež i žiaci zo striednych škôl brali účasť na demonštratívnom pochode, ktorý pri spievaní robotníckych piesni v poriadku šiel cez okružné cestv Muzeumovú, Károlovú a Kráľovskú ulicu až na miestnosť shromaždenia ľudového. Pred každým oddielom niesli tabulu, na ktorej bolo napísano: Právo ľudu! Dolu s tyranstvom! Kde nieta práva, nieta vlasti! Na shromaždení rečnili hlavne o všeobecnom volebnom práve. Shromaždenie išlo v poriadku a polícia nemala príčiny doňho zamiešať sa a poriadok učiniť, alebo shromaždenie rozpuštiť. Viedeňskí socialistickí vodcovia po tento raz nedošli na shromaždenie.

Odhalenie čačianskeho millenárneho pomníka dialo sa v meste Čaci v minulú nedeľu pri veľkej účasti obecnstva tamejšieho i prespolného. Na slávnosti bol i Južo Szalavszky hlavný župan prešporskej stolice a viacerí ablegáti a popredné osoby, ktoré zastupovali susedné obce. Odhalenie bolo okolo poludnia, čas bol veľmi pekný. Najprv Ján Szigethy rečnil jednu báseň, potom Ján Szeghy hlavný slúžny v sprievode peknej reči oddal pomník do opatery mesta a vtedy i plachta spadla s pomníka. Vyslanec Ráth povedal slávnostnú reč a Jozef Laczko prevzal pomník v mene mesta do opatery, Jozef Potočka jednoduchý slovenský roľník veľmi pekne rečnil na tej slávnosti. Po obede bola hostina.

Strieborný palác. Amerikáni sú známi o tom, že oni veľmi radi dajaké nové, podivné veci konajú. Na budúci rok v štáte O.naha sriadiť veľkú výstavu, ktorej zaujímavou stavbou má byť jeden veľký palác zo samého striebra a skla. Toto moderné stavisko bude 250 stôp vysoké a 200 stôp široké. — Jestli sa im výstava v peňažitom ohľade nepodarí, aspoň budú mať z čoho svoje ztratené dolláre brať, pomyslia si striebro za striebro, len roboty škoda. To sú naozaj praktickí ľudia.

Drobné chýri. *Koniec sveta.* Professor Rudolf Falb, ktorý predpovedá počasové zmeny a je chýrečným o tejto svojej vede, najnovšie vypočítal, že 13. nov. r. 1899, teda o dva roky má byť koniec sveta, a síce na ten deň má sa sraziť naša zem s jednou kométou a skrze plyn (gáz), ktorý následkom tohto srazenia povstane, všetcia ľudia zhoreť musia. Kto dožije, uvidí a presvedčí sa o tomto novovekovom prorokovi. — *Dvojmilionová chyba* následkom neobozretného písania udala sa v Stockholme počas 25-ročného jubileuma švédskeho kráľa. Telegraf totižto udal, že švédsky národ dal svojmu kráľovi 220,000 korunový dar. Teraz telegram opravuje, že o jednu nullu menej bolo napísano, čo činí len dva milióny. Tak hľa pri písme sa vždy veľký pozor má dať. — *Železničné nešťastie* v Kapošvá i udalo sa minulý týždeň, kde sa dva vagóny a dva lokomotívy dodružgaly. Ľudský život obeťou nepadol, jeden bremsner si nohu zlomil. — *Vojenský rozkaz* vydal Jeho Veličenstvo, ktorým vyslovuje svoju najvyššiu spokojnosť s výkonomi vojska pri terajších manévroch na Morave a v Uhorsku. — *Prvá ženská na universite v Koložvári.* Tého roku už i na universite v Koložvári jesto jedna univerzitná poslucháčka, slečna Margita Wein, ktorá sa tento rok na filosofickú fakultu zapísať dala. Slečna chce z počtových a prírodovedeckých predmetov diplomu obdržať. — *Otvorenie budapeštianskej university (vyššej školy)* odbavovalo sa 19. t. m. predpoludním. Po slávnostnom „Te Deum“-e a sv. omši, univerzitná mládež išla do skvostnej siene nového mestského domu. Študujúci taktiež i professori boli vo veľkom počte prítomní. Nový rektor vo svojej reči pri tejto príležitosti pripomenul, aby sa univerzitná mládež všetkých poulčných politických výtržností zdržovala. Najprv nech svoje štúdia svedomito a pilno odbaví a len potom nech sa do politiky mieša. Jeho reč bola so zvučným potleskom a eljenovaním prijatá. Minister výučby a osvety, Wlassics vreie vítal nových predstavených university. — *Obrovské dieťa.* Vo Varšave má jeden robotník od žekznice 14 ročného syna, ktorý je na 2 m. a 20 cm. vysoký a 112 kg ťažký. Čo je najzvláštnejšie pri tomto chlapcovi, je to, že má už dosť hodné fúzy. Jeden Nemec ho počíte za 120 rubľov k sebe najal, ktorý ho bude potom za dobrý groš svetu ukazovať. — *Pešty z Budapešti do Parížu.* Adalbert Várady šlosársky pomocník a jeho dvaja kamaráti vybrali sa do Parížu pešky. Za 30 dní ta chcú prísť. Najstarší má 18 rokov z týchto mladíkov. Ba, keď dobre ustanú, či by si nesadli na dajaký pekný koč, lebo takto je to vskutku pridlhá prechádzka. — *Sluha ako lekár.* V Budapešti istý Ján Tóth, pánsky sluha dra Tauffera lekára na klinike z vidieku prišlých ľudí sám namiesto s ojho pána prezíral, pravda dal si zaplatiť a poslal ich preč. Ale teraz vtáčka chytili a posadia ho do chládku lekársku vedu učiť sa. — *Smrteľné zaucho.* V ivandskej krčme pri Zomoni dvá sediaci s tým zabávali prítomných, že sriadiť hru na spoločné zauškovanie. Pri zauškovaní jeden dostal jakosi o jedno zaucho viac nežli druhý; chcel mu to teda hneď v krčme vrátiť, až mu na dlho podlžným neostane, avšak tento mu to tajil, následkom čoho sa škriepiť počali ale pri tom domov spokojne odišli. Avšak doma to jednému nijako spať nedalo, že dostal o jedno zaucho viac. Šiel teda k svojmu priateľovi, vyvolal ho von z izby a pred izbou mu také zaucho vylepil, že tento razom skončil.

Kreštanská ľudová knižnica.

P. t. cirkevným a svetským čitateľom v láskavu vedomosť prinášame, že my pre náš ľud vzhľadom lacného a dobrého čítania s času na čas kreštanske a ľudové rozprávky vydávať budeme dľa vzoru tých ľudových knižočíek (malých sošitov) a zčiasťky týchže preklad, ktoré vo vydání *Sv. Štefanského Spolku* v milion výtiskoch medzi ľudom rozšíreno kreštanske zmýšľanie pestujú, zlého smeru alebo sprosté jarmočné výrobky vytvárajúc, osožnú zábavu poskytujú, kreštansko-náboženské presvedčenie nášho ľudu soslilňujú, telo i dušu sošľachťujú a takto náš ľud v dobrom upevňujú.

Prvý sväzok už vyšiel z tlače. Cena sošitku 4 krajeiare; pri 15 výtiskoch poštové útraty my snášame. K dostaniu v tlačiarňi *Svätého Gerharda, Budapešť, VIII. Práter u. 44.*

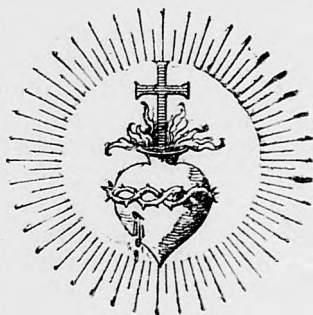
Úctivo vyzívame teda skutočných priateľov kreštanskej veci, obzvlášťne prevelebných **pánov farárov**, ráčte tento podnik dľa Vašej možnosti napomáhať a ľudu ho ochotne a vrelo odporúčať, že by sme časom celú obšírnu kreštanského smeru knižnicu pre náš dobrý ľud slovenský zariadiť môhli.

Nápis I. sošitku tu hľa podávame:

1897. Kreštanská ľudová knižnica. I. sošit.

MOJE SRDCE TAKÉ: A TVOJE JE JAKÉ?

ROZPRÁVKA
PRE KATOLÍCKY LUD.

S DOVOLENÍM SPRÁVY „SPOLKU SV. ŠTEFANA“
vzdáva tlačiarň Sv. Gerharda (Budapešť, Práter-u. 44.)

CENA 4 kr.

V každom mesiaci vychádza jeden sošit.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Pre veľký počet druhých článkov „Dopisy“ z tohto čísla sme museli vynechať.

Lúčky: Ďakujeme. — *Fr. Megin, München:* V budúcom čísle a zdarma. — *Jankovský:* S vďakom. — *Trenčiansky-Makov:* To sme už uverejnili. — *J. S., Vadovce:* Učiníme Vám zadosť. — *V. Stöhr:* Časopis riadne chodí. — *J. Konopa, Prešov:* Dopis uverejníme. — *A. M., Selnica:* O tom už bola reč. — *K. L.:* Vydavateľstvo nedostalo predplatnú cenu.

Vrelo prosíme ctených spolupracovateľov a dopisovateľov „*Kreštan*“-a, aby ráčili dopisy v nedeľu alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uverejniť v najbližšom čísle.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unevanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u poštovej, direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osov, že pošťari väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Vyobrazenie.

Svojej náboženskej horlivosti najpeknejší dôkaz vtedy vyjaví veriaci, keď zanechajúc domovú pohodlnosť a strasúc zo seba každú zemskú starosť, vandrovnícku palicu do rúk vezme a učiniť pút na také pútnické miesto, ktoré Pánboh obzvlášťne zasvätil, udelením všeliakých milostí.

Takýchto pútnických miest jesto u nás i viacej, primerano viacej, ako v bársktorej krajine na svete, znakom toho, že náš kreštanský ľud následkom prímluvy Panny Marie už od dávna obzvlášťnu milosť a priazeň Boha požíva. A či len v minulosti požíval? Žiaľbohu, skoro by sme povedali, že len požíval, ponevác jeho hriechy v posledných časoch nehodným ho spravily tejto milosti. Šťastie, že sa najdu svojej

viery pevno pridržajúce sa duše, ktoré nasledujú pekny príklad otcov, neustávajú Boha o milosť a odpustenie prosiť.

Náš obrázok tiež predstavuje takýto pút, jako veľké množstvo ľudu na čele s duchovenstvom Bohu chválu vzdáva a o prímluvu prebl. Panny Marie vrúčne prosí. Pripojme sa i my aspoň v duši k týmto pútnikom, najmä teraz v mesiaci sv. Ruženca októbri, tým viac, pretože sám Sv. Otec rímsky pápež nás v svojom obežníku na to napomína, aby sme obzvlášťne tento mesiac zasvätili Panny Marii s modlením sa sv. ruženca, vyprosiac pomoc pre utisknutú sv. matku cirkev a naše kresťanské náboženstvo.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 11.95—12.20 zl. Raž 8.80—8.35 zl. Jačmeň na krm 4.40—4.50 zl. do pálenic 5.80—5.80 zl. na várku 6.50—8.00. Oves: 0.00—0.00. Kukurica: 5.05—5.10. Proso: 5.35—5.75. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno 08.00—00.00. Koprné semeno: 06.50—00.00.

3. Strova: Veľká biela flúza 7.50—8.00; tmavá 6.50—0.00

okuhlá: 8.00—9.00., tarkavá 6.00—6.40. Šošovica 26 00.30 00. Hrach 8.50—09.50. Čistý 13.50—20.00 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 23—24. Burgýňa 1.80—2.00. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželeň: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 1.20—2.30. Slama. Na postielanie: 1.20—1.40. Žup 17.0—1.80.

6. Siatie: Červená datelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Jarí ladník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 828 hospodárskych volov; 504 dojných kráv. Následovné boly ceny Výborná pára volov do jarma do 300—340 zl. Dojné kravy: za jedon kus 060—080 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 1019 kusov oviec. Ceny: 12.50—15. zl. za páru, a 14—15 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogram 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajca 44—45. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 50.00—51.50, udená 55—00.56 zl.

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tercy 135—156.

10. Kraviny vrázkované 165—175.

11. Tefaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

12. Tefaciny najl. viksovky 420—440, stredné 350—385 ažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň najlepši 150—155 drsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Veľbným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetké cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky spláčováce.

Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné. Odtisky a odposiela ich za najkratši čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme veľbných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.

Dom napredaj.

Najkrajší dom vo veľkej obci Kokova (gömör. st.) pred roky vystavený, ktorý je na akýkoľvek sklep, krčmu, alebo bývanie súci; 3 veľké chyže na ulicu a 2 dvorové, maštale, pivnica atď.; zahrada na zeleniny, druhá viacej než sto stromami vysadená. Blišie u

Mária Novek.

Škola pre obuvníkov.

Ako p. tovaryšovia, tak tiež i p. majstrovia, ktorí sa chcú najdokonalejšie v prikrajovaní akýchkoľvek topániek a čižiem vycvičiť, a podľa vinkla (geometričného) vymerania, mustre sami od seba robíť, u mňa za 8 dní môžu sa vyučiť. Ponevác som pred 18 rokmi svoju zkušku vo Viedni složil a už 17 rokov, ako chýrečný majster v prikrajovaní najnovších módi svoje remeslo sprovádzal, za 15 zl. hockoho vyučím, ešte aj vymeranie kopyta lepenie topániek vymerania kože atď. Všetko čo je k nášmu remeslu potrebné, schopného človeka aj za 3—4 dni som v stave vyučiť. Komu ale neni možno prísť, ten nech si aspoň 30—40 kusov mustier objedná, každá irakšia musí byť, za 5 zl aj poštu vyplatím, na žiadosť aj jednotlivé pošlem za 10—30 kr. z ktorých sa tiež dosť môže vycvičiť. — Kto teda skrze mňa šťastlivý remeselník chce ostať, nech sa u mňa listovne hlási.

Každý za moje vyučenie bude ďakovať, v každej reči vyučujem.

Jozef Gembiczky.

Kokova (göm. st., štácia Rimabánya.)

TLAČIAREN

„SVÄTEHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

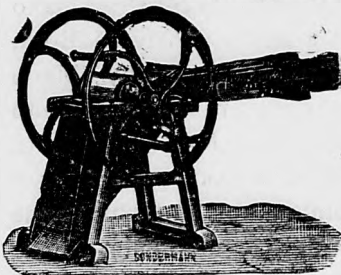
úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskými písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. kňazstva a obecných predstavenství na **úradné výtisky,**

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

MICHAL TRESKOŇ

V Bytči (Nagy-Bittse, Trencsénmegye),

fabrika na hospodárske mašiny, odporúča pp. hospodarom žentúre, sečkovice, mlátačky, rajtáre, triery, rozsievacky, šrotovníky, struhadlá, mašiny na kapustu, mašiny na moržovania kukurice, pluh a brány, amer. hrable, mašiny na lámanie strojovej kôry, mačkadlá na slá a borievky, cirkulárne píly, mangle na prádlo, decimálne váhy.

Obrazkové cenníky pošlem na žiadosť franko.

JÁN KÖRMENDY,

hodinár a zlatník v Holiči.

Odporúča ct. obecnstvu v Holiči a okolí svoj hojne zásobený sklad hodín kapsních, visiacich, pendlov a americké budíčky (Cena 1 zl. 65. kr.) z muziku 8 zl. 50 kr.

Najlepšieho druhu sa ceni najlevnejší, správky za čo

najskôr vyhotovujú a čo najlacnejšie rátajú.

Prima kristalový olej obzvláštne pre šicí mašiny znamenitý druh aj stáli olej jedna flaška 25 kr.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VYLUČNE

LEN VYDAVATEL'STVO

„KREŠŤANA“

PRIJIMA.

Papier makulatúrovy

je k dostaniu u nás; metrický cent

stojí 6 zl. 50 kr.